

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. kovo 19 d. Nr. 21RE2-72 (AG2-28/17-2024)

Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Evaldo Ambrozaičio, Vilijos Astrauskienės ir Dovilės Jazdauskaitės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),

2024 m. kovo 18 d. Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos U. M. J. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimo Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“, Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ bei Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. vasario 2 d. gautas, Lietuvos administracinių ginčų komisijos persiųstas nagrinėti pagal kompetenciją (b. l. 72–74) Ginčų komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neišnagrinėtas pareiškėjos U. M. J., atstovaujamos atstovės pagal įstatymą V. J., skundas (b. l. 1–4). Komisijos narės 2024 m. vasario 6 d. rezoliucija nuspręsta tęsti bylos nagrinėjimą. Komisijos 2024 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. P2-28 (AG2-28/17-2024) nustatyta, kad atsakovė administracinėje byloje pagal pareiškėjos U. M. J., atstovaujamos atstovės pagal įstatymą V. J., skundą yra Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba). Pareiškėjos skundu prašoma peržiūrėti (panaikinti) Tarnybos priimtus sprendimus:

- 1) Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimą Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“ (toliau – ir Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas);
- 2) Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimą Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ (toliau – ir Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimas);
- 3) Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimą Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“.

Taip pat skundu prašoma priimti sprendimą remiantis medicininių išrašų dokumentais, atsižvelgiant į konkrečią konkretaus vaiko būklę, negalią, situaciją.

Pareiškėjos atstovė skunde nurodo, kad Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas buvo priimtas tik remiantis Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimu ir jo išvadomis, neatsižvelgus į tai, kad dėl sunkios būklės, turimų ligų bei amžiaus, pareiškėjos dukra visiškai negali savimi pasirūpinti. Jai visą parą reikalinga nuolatinė kito asmens priežiūra, ji negali pati apsirengti, nusiprausti, pavalgyti, pasinaudoti tualetu. Dėl sutrikusios pusiausvyros, cerebrinio paralyžiaus, blogo matymo, eidama ji dažnai griūna, nepastabi duobių, šaligatvio bortų, dėl to suaugęs žmogus nuolat turi būti šalia ir ją prižiūrėti. Savarankiškai, su kito asmens priežiūra, ji nueina tik nedidelius

atstumus. Kadangi neturi savisaugos instinkto, nesupranta važiuojančių automobilių keliamo pavojaus, yra nuolatinis pavojus iškristi pro langą ar nugriūti nuo laiptų. Darželyje gali būti tik specialiojoje grupėje, dažnai reikia lankytis gydymo įstaigose. Pareiškėjos atstovė skunde teigia, kad dėl nurodytų aplinkybių neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė yra būtina.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsiliepimu (b. l. 94–97) prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovė atsiliepime nurodo, kad pareiškėjos atstovė nepateikė jokių įrodymų, kurie sudarytų prielaidą suabejoti skundžiamų individualių administracinių aktų teisėtumu ir pagrįstumu. Atsakovė paaiškina, kad iki 2023 m. gruodžio 31 d. specialieji poreikiai buvo vertinami ir nustatomi, vadovaujantis Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 (toliau – ir Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašas), Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 1 priedu – Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelė (balais išreikštas medicininis kriterijus, kuris nustatomas pagal asmens sveikatos būklę: ligas, traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus) ir Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 2 priedu (Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti įvertinimo klausimynas (asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus tai asmens galimybių matas, kuriuo įvertinami asmens funkcionavimo kasdieniame gyvenime (judamumas, mityba, asmens higiena, socialiniai santykiai) ir jo mąstymo, suvokimo gebėjimai, elgesio sutrikimai, toliau – ir Klausimynas).

Atsakovė pažymi, kad asmens specialiesiems poreikiams esminę įtaką daro mišrūs specifiniai raidos sutrikimai, kai vaiko raidos koeficientas, vertinant pagal Diagnostinę vaiko raidos vertinimo metodiką (vaiko raidos vertinimo skalė, toliau – ir DISC), (*duomenys neskelbtini*). Pabrėžia, kad norint nustatyti specialųjį nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikį, asmens būklė turi visiškai, o ne iš dalies atitikti taikomos nuostatos reikalavimus.

Paaiškina, kad asmeniui buvo taikytas Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės 53 kriterijų punktas, kuris yra įvertintas 40 bazinio funkcionavimo balų verte ir naudojamas kai vaiko iki 8 metų raidos koeficientas bent trijose raidos srityse pagal raidos vertinimo skalę (DISC) yra (*duomenys neskelbtini*) (pateikta gydytojo specialisto išvada). Pastarasis kriterijus, vadovaujantis E027 medicinos dokumentų išrašų (2023 m. rugpjūčio 9 d. siuntimo į Tarnybą, 2023 m. rugpjūčio 14 d. siuntimo į Tarnybą, 2023 m. liepos 25 d. vaikų neurologo konsultacijos išvada ir kt.), buvo taikytas dėl to, kad vaiko raidos koeficientas, vertinant pagal DISC metodiką, visose srityse patenka į intervalą nuo 45 iki 76 procentų, esant nustatytiems ir patvirtintiems mišriems raidos sutrikimams (diagnozė pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10 AM) kodą: (*duomenys neskelbtini*). Skirtingai nei vertinant specialiuosius poreikius 2021 m. periodu, Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės kriterijų 17.2 punktas, kuris yra įvertintas 30 bazinio funkcionavimo balų verte, šiuo atveju netaikytinas, nes jis naudojamas, kai vaiko iki 8 metų raidos koeficientas bent trijose raidos srityse pagal DISC yra 31–50 procentų (pateikta gydytojo specialisto išvada). Nagrinėjamoju atveju tik viena vaiko raidos sritis – bendroji (stambioji) motorika, įvertinta 45 procentais.

Taip pat paaiškina, kad vaiko atžvilgiu Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės kriterijų 8 punktas, kuris yra įvertintas minimalia galima 20 bazinio funkcionavimo balų verte taip pat netaikytinas, nes jis naudojamas, kai vaiko iki 8 metų raidos koeficientas bent trijose raidos srityse pagal DISC yra ne didesnis kaip 30 proc. (pateikta gydytojo specialisto išvada). Kadangi tokio sunkumo sveikatos funkcinis sutrikimas šiuo metu nėra diagnozuojamas, paminėtas kriterijus negali būti taikomas.

Atsakovės teigimu, dėl judėjimo (motorikos) funkcijos sutrikdymo vaikui specialusis nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikis negali būti nustatytas, nes nėra galimybės pritaikyti Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelės kriterijų 42, 37 arba kriterijų 31 punkto, nes

asmeniui nėra diagnozuotų ligų arba būklių, kurios labai ryškiai trikdytų judėjimo, koordinacijos funkcijas.

Atsakovė teigia, kad Klausimynas patvirtina, jog dėl vaikai nustatytų organizmo funkcinių sutrikimų pastarasis patiria veiklos ir gebėjimo dalyvauti sunkumų atitinkamose srityse ar tik kai kuriose atitinkamose veiklos elementuose. Nagrinėjamu atveju Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus specialisto pagal pateiktą informaciją apie vaiko gebėjimą dalyvauti kasdieniniame gyvenime užpildyto klausimyno dalis dėl mobilumo (judėjimo) veiklos įvertinimo leidžia ginčyti skundo argumentus, kad vaikai reikalinga nuolatinė, nepertraukiama priežiūra ir pagalba. Vaiko amžius patenka į 4–6 metų amžiaus vaikų asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno intervalą. 2023 m. rugpjūčio 10 d. teritorinio skyriaus specialisto pokalbio metu su pareiškėjos atstove įvertinto Klausimyno balų suma yra 54. Vadovaudamasi Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo nuostatomis, atsakovė teigia, kad kai klausimyno balų suma yra nuo 38 iki 75 balų, ji prilyginama koeficientui 1. Todėl bazinį funkcionavimo lygmenį (40 balų) padauginus iš asmens savarankiškumo koeficiento (1,0), gautas 40 balų skaičius (specialieji poreikiai = 40 balų x 1,0), kuris prilygintinas antrojo lygio specialiam nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui.

Atsakovė pažymi, kad Sprendimų kontrolės skyrius, atsižvelgęs į skunde išdėstytas aplinkybes, Klausimyno kriterijaus iš naujo nevertino, nes dėl užpildyto klausimyno pagrįstumo abejonių nekilo – vertinimas atitinka medicininėje dokumentacijoje aprašomą sveikatos būklę, net ir įvertinus pakartotinai ir gavus mažesnę – 0,9 koeficientą, galutiniam rezultatui tai įtakos neturėtų. Atsakovės nuomone, nurodytos faktinės aplinkybės, skirtingai nei nurodo pareiškėjos atstovė, leidžia manyti, kad, asmeniui nėra reikalinga nuolatinė, nepertraukiama priežiūra ir pagalba atliekant visas veiklas.

Atsakovė paaiškina, kad pagal Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 17.3.4 papunktį, kai specialieji poreikiai yra įvertinti yra 33, 36 arba 40 balų, nustatomas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Nagrinėjamu atveju asmuo surinko 40 balų, todėl jam pagrįstai nustatytas pastarasis specialusis poreikis.

Atsakovė pažymi, kad pareiškėjos atstovės nurodyti skundo argumentai dėl neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės išdavimo yra vertintini kaip nepagrįsti. Atkreipia dėmesį, kad neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė yra skirta konkrečiam asmeniui, o ne šeimai, todėl automobiliu, kuris pažymėtas šia kortele, turi važiuoti arba būti vežamas žmogus, kuriam ši kortelė išduota. Vadovaudamasi Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2009 m. lapkričio 16 d. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. V-127, 4 punktu, teigia, kad pareiškėjai nustatytas vidutinis neįgalumo lygis ir antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, todėl ji neatitinka minėto aprašo 5 ir 7 punktų reikalavimų.

Taip pat atsakovė pažymi, kad 2023 m. gruodžio 31 d. veikusi Tarnyba (įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) iki 2023 m. gruodžio 31 d. vertina specialiuosius poreikius, kuriems iš esmės įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų nustatyti funkciniai sutrikimai (ligos sukelti padariniai), dėl kurių masto ir yra nustatomas sunkesnis ar lengvesnis specialusis poreikis ir (ar) jų lygis. Tarnyba nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokių su gydymo procesu susijusių klausimų.

Atsakovė taip pat pažymi, kad nėra susaistyta ir ankstesnių vertinimų metu asmeniui nustatytų specialiųjų poreikių ir (ar) jų lygio. Tai, kad vaikai anksčiau buvo nustatytas sunkesnis specialusis poreikis ir jų lygis, nereiškia, kad jis yra nekintamas ir praėjus nustatytam atitinkamam laikotarpiui negali lengvėti ar sunkėti. Todėl, esant diagnozuotai tai pačiai ligai, atsižvelgiant į sveikatos funkcijos sutrikdymo sunkumą, nustatyti specialusis poreikis ir jų lygis (individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikiai) gali būti skirtingi.

Atsakovė pabrėžia, kad Tarnyba pagal paskirtą kompetenciją ir vykdomas funkcijas nėra įgaliota revizuoti gydančių gydytojų parengtus medicininius dokumentus, pasisakyti dėl jų

pagrįstumo ar tiesiogiai tirti asmens sveikatos būklę (stebėti asmens sveikatos būklę, atlikti reikalingus tyrimus ar skirti gydymą). Asmens sveikatos priežiūrą atlieka ir visus su paciento sveikata susijusius klausimus sprendžia asmenį gydantis gydytojas. Dėl to, vertinimus atliekantiems specialistams yra keliami specialūs reikalavimai, tačiau nėra teikiamos paslaugos apimančios sveikatos priežiūros specialistų, vykdančių nuolatinę asmens sveikatos būklės stebėseną, diskreciją. Be kita ko, atlikdami vertinimą iki 2023 m. gruodžio 31 d. veikusios Tarnybos specialistai vadovaujasi asmenį gydančio gydytojo parengtais medicininiais dokumentais, patvirtinančiais paciento savarankiškumą ribojančius sveikatos funkcinius sutrikimus, todėl priimdami sprendimą vadovaujasi sveikatos priežiūros specialistų pateiktais duomenimis.

Pareiškėjai ir atsakovei apie posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai (b. l. 119–120). Pareiškėjos atstovė skunde nurodė, kad nepageidauja dalyvauti Komisijos posėdyje (b. l. 4). Atsakovė atsiliepime prašė bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka (b. l. 97). Atsižvelgiant į tai, byla išnagrinėta rašytinio proceso tvarka.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimo Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“, Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ bei Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjos atstovė 2023 m. rugpjūčio 10 d. prašymu „Prašymas nustatyti negalią“ (toliau – ir Prašymas, b. l. 69–70) kreipėsi į Tarnybą, prašydama nustatyti neįgalumo lygį, išduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę, nustatyti specialiuosius poreikius (prašyme nepažymėjo, jog specialiųjų poreikių vertinimas nebūtų atliktas, ir neatsisakė specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio vertinimo).

Tarnybos Plungės teritorinis skyrius 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimu STS-6760 „Dėl neįgalumo lygio“ (b. l. 36–37), atsižvelgdamas į gautą pareiškėjos atstovės prašymą, atliko pareiškėjos neįgalumo lygio vertinimą. Vadovaudamasis Neįgalumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. V-188/A1-84/ISAK-487 (toliau – ir Kriterijų ir tvarkos aprašas), 1 priedo 1.2.2 papunkčiu ir remdamasis 2023 m. rugpjūčio 9 d. siuntime į Tarnybą Nr. E.027 pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10-AM) nurodyta diagnoze (*duomenys neskelbtini*), nustatė 35 balų bazinį neįgalumo lygį. Minėtame sprendime nurodė, jog vadovaujantis Kriterijų ir tvarkos aprašo 2, 3 arba 4 priedu (atsižvelgiant į vaiko amžių), nustatytas veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno koeficientas – 1,0. Vadovaujantis Kriterijų ir tvarkos aprašo 12.4¹.2.1 papunkčiu (atsižvelgiant į pateiktoje pažymoje esančią informaciją apie specialiuosius vaiko ugdymosi poreikius), nustatytas specialiųjų ugdymosi poreikių koeficientas – 0,08. Vadovaujantis Kriterijų ir tvarkos aprašo 12.4¹.3.2 papunkčiu, tuo atveju, kai neįgalumo lygis yra 28 balai, nustatomas vidutinis neįgalumo lygis. Neįgalumo lygio terminas nuo 2023 m. rugpjūčio 22 d. iki 2025 m. rugpjūčio 21 d. Sprendimas priimtas 2023 m. rugsėjo 7 d. neįgalumo lygio vertinimo akto Nr. NL – 4066 pagrindu.

Tarnybos Plungės teritorinis skyrius 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ (minėta, toliau – ir Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimas, b. l. 38–39), vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 1 priedo 53 punktu ir remdamasis 2023 m. rugpjūčio 9 d. siuntime į Tarnybą Nr. E.027 pagal TLK-10-AM nurodyta diagnoze (*duomenys neskelbtini*), nurodė, kad nustatytas 40 balų bazinis funkcionavimo lygmuo. Vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 17.1 papunkčiu nurodė, kad asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai įvertinti 54 balais, nustatytas veiklos ir gebėjimo dalyvauti

koeficientas – 1. Bazinio funkcionavimo lygmenį padauginus iš asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti koeficiento, gauti balai – 40, vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 17.3.4 papunkčiu, nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nuo 2023 m. rugpjūčio 10 d. iki 2025 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimas priimtas 2023 m. rugsėjo 7 d. specialiųjų poreikių vertinimo akto Nr. SP-4066 pagrindu.

Tarnybos Plungės teritorinis skyrius 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. STS-5212 „Dėl Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ (b. l. 34–35, sprendime nurodyta priėmimo data 2023 m. rugpjūčio 10 d., tačiau iš metaduomenų kortelėje esančių duomenų nustatyta, kad sprendimas priimtas 2023 m. rugsėjo 7 d.), vadovaudamasis Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-127 (toliau – ir Aprašas), nuostatomis, priėmė sprendimą neišduoti Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės, kadangi asmuo neatitinka Aprašo 4 punkto kriterijų.

Pareiškėjos atstovė 2023 m. rugsėjo 13 d. skundu „Dėl tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ (toliau – ir Skundas, b. l. 32–33) kreipėsi į Tarnybos direktorių, nesutikdama su Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimais dėl specialiųjų poreikių ir neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo. Skunde paaiškino, kad nesutinka su nustatytu specialiųjų poreikių lygiu, kadangi nuo ankstesniais metais nustatytų specialiųjų poreikių, situacija beveik nepasikeitė: dukra sunkiai vaikšto, jai reikalinga kasdienė pagalba, šalia nuolat turi būti padedantis asmuo. Atsižvelgiant į tai, kad dažnai tenka vykti į gydymo įstaigą ir ne visada yra vietos netoli įstaigos automobiliui statyti, o eiti ilgą atstumą dukra nepajėgia ir tenka ją nešti, nurodė, kad jai būtina neįgaliųjų asmenų automobilio statymo kortelė.

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimu Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“ (minėta, toliau – ir Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas, b. l. 5–7) nuspręsta: 1) 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimą, kuriuo antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis asmeniui nustatytas 2 metams (nuo 2023 m. rugpjūčio 10 d. iki 2025 m. rugpjūčio 9 d.), palikti galioti nepakeistą; 2) neišduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės. Šiame sprendime nurodyta, jog teritorinis skyrius, vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašu, jo 1, 2 ir 3 priedais, asmeniui nustatė antrojo lygio specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį 2 metams (nuo 2023 m. rugpjūčio 10 d. iki 2025 m. rugpjūčio 9 d.). Vadovaudamasis minėto aprašo 4 bei 15 punktais paaiškino, kad asmeniui specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomas kompleksiskai įvertinus medicininius kriterijus ir asmens savarankiškumo koeficientą. Specialiųjų poreikių vertinimas atliktas, remiantis byloje esančiais duomenimis, Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos (toliau – ir ESPBI IS) paciento kortelėje identifiukuota informacija apie asmens sveikatą ir 2023 m. rugpjūčio 10 d. teritorinio skyriaus vertintojo pokalbio metu su asmeniu (jo atstovu) suteikta informacija apie jo gebėjimą dalyvauti kasdieniniame gyvenime (įvertintas Klausimynas).

Paaiškino, kad kiekvienu atveju bazinį funkcionavimo lygmenį (kuris gaunamas pritaikius konkretų kriterijų punktą) padauginus iš savarankiškumo koeficiento (kuris gaunamas užpildžius Klausimyną) gautas balų skaičius prilyginamas specialiajam nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikiui. Nurodė, kad Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, išnagrinėjęs surinktų medicininių duomenų visumą, specialiųjų poreikių vertinimą, atliko dėl E027 medicininių dokumentų išrašė (2023 m. rugpjūčio 9 d. siuntime į Tarnybą pagrindinėje ir gretutinėje (susijusioje) diagnozėje nurodytų ligų pagal TLK-10 AM kodą (*duomenys neskelbtini*), 2022 m. gruodžio 15 d. gydytojo oftalmologo nurodytų diagnozių sąrašą (*duomenys neskelbtini*), 2023 m. liepos 25 d. gydytojo neurologo nurodytų diagnozių sąrašą (*duomenys neskelbtini*), 2023 m. rugsėjo 14 d. traumatologo ortopedo nurodytų diagnozių sąrašą), konstatavo, kad dėl asmeniui diagnozuotų organizmo funkcinių sutrikimų, Tarnybos teritorinis skyrius pagrįstai taikė Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 1 priedo 53 punkto kriterijų, nes asmeniui nustatyti mišrūs specifiniai raidos sutrikimai, kai vaiko raidos koeficientas, vertinant pagal DISC metodiką, visose srityse patenka į intervalą nuo 45 iki 69 procentų iki 69 (sveikatos būklė patvirtinta siuntimo ir kartus su juo pateikta ir ESPBI IS paciento

kortelėje identifikuota medicininė dokumentacija). Bendrai įvertinti surinkti duomenys atitinka pastarosios nuostatos reikalavimus. Pažymėjo, kad vertinant vaiko specialiuosius poreikius dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, skirtingai nei 2021 m., kriterijų 17.2 punktą ar kriterijų 8 punktą negali būti taikomas, nes pateikti duomenys patvirtina, kad vaiko raidos koeficiento, vertinant pagal DISC metodiką, įverčiai nepatenka į intervalą iki 30 procentų ar yra nuo 31 iki 50 procentų (tik vienoje raidos srityje – bendroji (stambioji) motorika įvertinta 45 proc.) ir tai neatitinka minėtų nuostatų reikalavimų.

Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 17.1 papunkčiu, paaiškino, kad nagrinėjamu atveju vaiko amžius patenka į 4–6 metų amžiaus vaikų asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno intervalą. Teritorinio skyriaus specialisto pokalbio metu su vaiko atstovu įvertinto Klausimyno balų suma – 54. Kai klausimyno balų suma yra nuo 38 iki 75 balų, ji prilyginama koeficientui 1. Todėl bazinį funkcionavimo lygmenį (40 balų) padauginus iš asmens savarankiškumo koeficiento (1,0), gautas 40 balų skaičius (specialieji poreikiai = 40 balų x 1,0), kuris prilygintinas antrojo lygio specialiam nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui. Vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 17.3.4 papunkčiu nurodė, kai specialieji poreikiai yra įvertinti 33, 36 ar 40 balų, nustatomas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Nagrinėjamu atveju asmuo surinko 40 balų, todėl jam pagrįstai nustatytas pastarasis specialusis poreikis. Vadovaudamasis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 23 punktu, nurodė, kad specialiųjų poreikių nustatymo termino pradžia yra sprendimo Tarnybos priėmimo diena.

Atsižvelgdamas į tai, kad asmeniui vystantis tikėtinas asmens sveikatos būklės (reikalingas ilgalaikis stebėjimas dinamikoje) ir ligos valdymo įgūdžių, savarankiškumo pasikeitimas, taip pat į tai, kad negalios nustatymą dėl mišrių raidos sutrikimų (TLK-10 AM kodo: *(duomenys neskelbtini)*) teisės aktai apriboja iki 8 metų amžiaus, vadovaudamasis Negaliųjų socialinės integracijos įstatymo 24 straipsnio 3 dalies nuostatomis, nurodė, kad antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatytinas 2 metams (specialiųjų poreikių nustatymo termino pradžia yra sprendimo Tarnyboje priėmimo diena).

Taip pat nurodė, kad pareiškėja nėra asmuo, sulaukęs 18 metų amžiaus, todėl neatitinka specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijų sąrašo reikalavimų, kuomet yra nustatomas minėtas specialusis poreikis.

Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo nurodė, kad, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus nuomone, pareiškėjai neišduotina neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė, nes pareiškėja nepatenka į Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-127, 4 punkte nurodytų asmenų, kuriems suteikia tokia teisė, kategoriją. Pareiškėjai nustatytas vidutinis neįgalumo lygis ir antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir tai neatitinka minėto tvarkos aprašo 4.7 papunkčio reikalavimų.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir VAĮ), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (*past.*, nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir NSIĮ), Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 (teisės akto redakcija galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. spalio 27 d., toliau – ir Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašas) ir kiti teisės aktai.

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, *įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*, toliau – ir Tarnyba) pagal

kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės rehabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti neįgalumo lygį, specialiųjų poreikių lygį, specialųjį nuolatinės slaugos poreikį, specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį, specialųjį lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikį (NSIĮ 18 straipsnis). Specialieji poreikiai nustatomi neatsižvelgiant į asmens amžių, neįgalumo lygį ar darbingumo lygį (NSIĮ 20¹ straipsnio 1 dalis). Specialieji poreikiai nustatomi kompleksiskai vertinant asmens sveikatos būklę ir galimybes būti savarankiškam kasdienėje veikloje. Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) bei lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Specialiojo ugdymo poreikio nustatymo ir tenkinimo tvarką nustato švietimo ir mokslo ministras. Specialiųjų techninės pagalbos priemonių, aplinkos ir būsto pritaikymo poreikių nustatymo ir tenkinimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras (NSIĮ 20¹ straipsnio 2 dalis).

Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašas nustato dokumentų, reikalingų specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikiams nustatyti, pateikimo tvarką, specialiųjų poreikių nustatymo tvarką, priimtų sprendimų dėl specialiųjų poreikių nustatymo apskundimo tvarką, asmens teises ir pareigas, atsakomybę. Specialiųjų poreikių nustatymo procedūros nustatytos atitinkamai Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo III ir IV skyriuose.

Nagrinėjamo ginčo atveju aktualios normos, reglamentuojančios specialiųjų poreikių pakartotinio vertinimo procedūrą. Vadovaujantis Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 11.5 papunkčiu, kai specialieji poreikiai vertinami pakartotinai, juos tarnyba vertina asmeniui nedalyvaujant. Šiuo atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekus elektroninių ryšių priemonėmis. Tai, kad Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas užpildytas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindintas elektroninių ryšių priemonėmis, pažymima Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pastabose. Šio papunkčio nuostatos netaikomos, jei asmuo ar jo atstovas išreiškia norą (raštu arba žodžiu) atvykti į NDNT dalyvauti pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną. Specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus (Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 15 punktas).

Bylos duomenimis nustatyta, kad Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 11.5 papunktyje nustatytos tvarkos nesilaikė. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. Specialiųjų poreikių vertinimo akto Nr. SP-2566 (b. l. 25–27) 15 punkte nurodoma, kad specialieji poreikiai vertinami pagal: siuntimo į Tarnybą duomenis (15.1 papunktis); medicininių tyrimų duomenis (15.3 papunktis); specialistų, konsultantų išvadas (15.4 papunktis); apžiūros ir / ar pokalbio duomenis (15.5 papunktis). Minėtame akte nurodyta, kad Klausimynas buvo pildytas, tačiau Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime nurodoma, kad Specialiųjų poreikių vertinimas atliktas, remiantis byloje esančiais duomenimis, ESPBI IS paciento kortelėje identifiukuota informacija apie asmens sveikatą ir 2023 m. rugpjūčio 10 d. Teritorinio skyriaus vertintojo pokalbio metu su asmeniu (jo atstovu) suteikta informacija apie jo gebėjimą dalyvauti kasdieniniame gyvenime (įvertintas Klausimynas). Aplinkybę, kad Klausimynas nebuvo pildytas, atsakovė patvirtino ir Komisijai pateiktame atsiliepime, nurodydama, kad Sprendimų kontrolės skyrius, atsižvelgęs į skunde išdėstytas aplinkybes, Klausimyno kriterijaus iš naujo nevertino, nes dėl užpildyto Klausimyno pagrįstumo abejonių nekilo – vertinimas atitinka medicininėje dokumentacijoje aprašomą sveikatos būklę, net ir įvertinus pakartotinai ir gavus mažesnę – 0,9 koeficientą, galutiniam rezultatui tai įtakos neturėtų. Pastebėtina tai, kad į bylą yra pateiktas 2023 m. spalio 11 d. Klausimynas (b. l. 28–31), pasirašytas Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus vyriausiųjų specialistų, tačiau nepasirašytas pareiškėjos atstovės. Pastabose nėra duomenų apie pareiškėjos atstovės supažindinimą su Klausimyno duomenimis, kaip to reikalaujama

Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 11.5 papunktyje. Minėto 2023 m. spalio 11 d. Klausimyno duomenys yra tapatūs 2023 m. rugpjūčio 10 d. Klausimyno (b. l. 50–52) duomenims. Šie atsakovės veiksmai suponuoja išvadą, jog Tarnybos teritorinio skyriaus užpildytas Klausimynas buvo formaliai perrašytas, su jo duomenimis nesupažindinant pareiškėjos atstovės. Šios aplinkybės pagrindžia tai, jog atliekant pakartotinį pareiškėjos specialiųjų poreikių vertinimą, Klausimynas iš naujo pildytas pagal teisės aktuose nustatytas procedūras nebuvo, asmeniui nebuvo suteikta teisė teikti paaiškinimus. Atsakovė nesilaikė pareigos atlikti visapusišką ir objektyvų aplinkybių ištyrimą, vertinant pareiškėjos specialiuosius poreikius. Atsižvelgiant į tai, Komisija sprendžia, jog atsakovė, nesilaikydama Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos apraše nustatytos procedūros, pakartotinio pareiškėjos specialiųjų poreikių vertinimo metu negalėjo priimti teisėto ir pagrįsto sprendimo. Pažymėtina, jog Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno rezultatai yra reikšmingi nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius (Specialiųjų poreikių nustatymo tvarkos aprašo 16.3 papunktis).

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Atsižvelgiant į išdėstytą, Komisija sprendžia, kad skundžiamas Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimas Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“ neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų administraciniam sprendimams keliamų reikalavimų, priimtas pažeidžiant VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą. Nagrinėjamoje byloje nustatyti esminiai Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo priėmimo procedūros pažeidimai, kurie turi įtaką ne tik šio sprendimo, bet ir Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ bei Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimo Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ pagrįstumui ir teisėtumui, todėl laikytina, jog yra pagrindas pripažinti minėtus sprendimus neteisėtais ir juos panaikinti. Nustatius, kad yra teisinis pagrindas panaikinti sprendimus dėl pažeistos procedūros, kiti Komisijai pateikto skundo argumentai plačiau neanalizuojami.

Pareiškėja išvestiniu skundo reikalavimu prašo priimti sprendimą, remiantis medicininių išrašų dokumentais, atsižvelgiant į konkrečią konkretaus vaiko būklę, negalią, situaciją. Pažymėtina, kad Komisijai nėra suteikta kompetencija priimti sprendimus dėl pareiškėjos skunde išdėstytų prašymų. Kompetencija priimti sprendimus dėl pareiškėjos prašymų yra suteikta Agentūrai. Todėl pareiškėjos skundas tenkintinas iš dalies – panaikinami Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimas Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“, Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimas Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“ bei Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimas Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ ir atsakovė įpareigojama, vadovaujantis teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais, iš naujo išnagrinėti pareiškėjos U. M. J. prašymo dalį dėl specialiųjų poreikių nustatymo ir neįgaliųjų asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo bei priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1, 3 punktais, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

U. M. J. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tenkinti iš dalies.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. spalio 11 d. sprendimą Nr. SS-3088 „Dėl U. M. J. specialiųjų poreikių“.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimą Nr. STS-6761 „Dėl specialiųjų poreikių“.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. rugsėjo 7 d. sprendimą Nr. STS-5212 „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“.

Įpareigoti atsakovę Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vadovaujantis teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais, iš naujo išnagrinėti pareiškėjos U. M. J. prašymo dalį dėl specialiųjų poreikių nustatymo ir neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo bei priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Kitą skundo dalį atmesti kaip nepagrįstą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Dovilė Jazdauskaitė

Komisijos nariai

Evaldas Ambrozaitis

Vilija Astrauskienė